

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

การสื่อความหมายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมผ้าทอ
ชาวไทลื้อ อำเภอบัว จังหวัดน่าน ผ่านศิลปะการแสดง

ผู้เขียน

นายสุทธิพันธุ์ เหรา

ปริญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(การจัดการศิลปะและวัฒนธรรม)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รศ.ทรงศักดิ์ ปรางค์วัฒนากุล

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

รศ.ดร.วรลัญจก์ บุญยสุรัตน์

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

อ.ดร.สุดสันต์ สุทธิพิศาล

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “การสื่อความหมายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมผ้าทอชาวไทลื้อ อำเภอบัว จังหวัดน่าน ผ่านศิลปะการแสดง” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมผ้าทอชาวไทลื้อ อำเภอบัว จังหวัดน่าน และจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมผ้าทอชาวไทลื้อ อำเภอบัว จังหวัดน่าน ด้วยการสื่อความหมายมรดกวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อผ่านศิลปะการแสดงโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน วิธีการศึกษาเป็นการศึกษาทั้งภาคเอกสารและภาคสนาม การเก็บข้อมูลด้วยการสำรวจ สัมภาษณ์ และสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อศึกษาและเก็บรวบรวมมรดกภูมิปัญญาผ้าทอของชาวไทลื้อ อำเภอบัว จังหวัดน่านจากผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ปราชญ์ชาวบ้านด้านการทอผ้า และการสนทนากลุ่มตัวแทนชุมชนชาวไทลื้อ อำเภอบัว จังหวัดน่าน ๓ กลุ่ม คือ ๑) กลุ่มปราชญ์ชาวบ้านด้านการทอผ้าและประธานกลุ่มทอผ้า ๒) กลุ่มผู้นำชุมชนและ

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ๓) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านศิลปวัฒนธรรม ที่ถูกคัดเลือกอย่างเจาะจง เพื่อรวบรวมความคิดเห็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชน

ผลจากการศึกษา ได้ทราบถึงองค์ความรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมผ้าทอชาวไทลื้อ อำเภอบัว จังหวัดน่าน โดยแบ่งได้เป็น ๓ ประเภท คือ ๑) ผ้าที่ใช้ในพิธีกรรม ๒) ผ้าที่ใช้สอยในครัวเรือน ๓) เสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย ซึ่งมีคุณค่าต่อชุมชนในด้านของคุณค่าด้านประวัติศาสตร์ คุณค่าด้านวัฒนธรรม คุณค่าทางสุนทรียะและคุณค่าทางเศรษฐกิจ จากความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในปัจจุบัน ทำให้สถานะภาพของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อของชุมชนอยู่ในสถานะใกล้สูญหาย ผลจากการสนทนากลุ่มจากกลุ่มตัวแทนชุมชนมีความคิดเห็นว่าการจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชน เพื่อสร้างความตระหนักรู้ถึงคุณค่าให้แก่คนในชุมชน โดยการสื่อความหมายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมผ้าทอของชุมชนผ่านสื่อการแสดง โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจัดการแสดงชุด “วิจิตรภรณ์ วรรณกรรมบัว” โดยคัดเลือก “ผ้าชิ้นมัดก่าน” ซึ่งเป็นผ้าชิ้นที่ทอด้วยเทคนิคมัดหมี่อันเป็นเอกลักษณ์ของผ้าชิ้นชาวไทลื้ออำเภอบัว จังหวัดน่าน มาเป็นเนื้อหาการแสดง

การแสดงมีเนื้อหากล่าวถึง การสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมการทอผ้าไทลื้อจากบรรพบุรุษจากดินแดนสิบสองพันนามาเป็นผ้าทอที่เป็นเอกลักษณ์ของไทลื้ออำเภอบัว ในปัจจุบัน จากการนุ่งผ้าชิ้นแบบไทลื้อดั้งเดิม เปลี่ยนมานุ่งผ้าชิ้นที่ทอผ้าชิ้นด้วยเทคนิคการ “มัดก่าน” (มัดหมี่) ที่มีรูปแบบเป็นของตนเอง การออกแบบการแสดงครั้งนี้ใช้แนวคิดการฟ้อนล้านนาแบบใหม่ (Principle Neo Lanna Dance) เป็นแนวความคิดหลักเพื่อสร้างสรรค์การแสดงร่วมสมัยเพื่อตอบสนองความต้องการสังคมสมัยใหม่ โดยนำฟ้อนพื้นบ้านและกระบวนการทอผ้าชิ้นมัดก่านมาประยุกต์เป็นท่าทางการแสดง ประกอบดนตรีทำนองเพลง “ซอปันฝ้าย” ซึ่งเป็นเพลงพื้นเมืองน่าน และใช้ผ้าทอของชุมชน คือ ผ้าชิ้นมัดก่าน เป็นเครื่องแต่งกายการแสดง การจัดการแสดงเผยแพร่เป็นสาธารณะทั้งภายในและภายนอกชุมชน โดยการแสดงสดและการบันทึกภาพเคลื่อนไหวจัดทำเป็นสื่อวีดิทัศน์ เผยแพร่ในช่องทางการสื่อสารต่างๆ ให้เกิดความรู้ความเข้าใจในมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมผ้าของชาวไทลื้ออำเภอบัว จังหวัดน่าน

Thesis Title The Cultural Heritage Interpretation of Tai Lue
Textiles Through Performances in Pua District,
Nan Province

Author Mr. Sutthipan Hera

Degree Master of Arts (Art and Cultural Management)

Thesis Advisory Committee	Assoc. Prof. Songsak Prangwattanakun	Advisor
	Assoc. Prof. Dr. Woralun Boonyasurat	Co-advisor
	Dr. Sutsan Sutthipisan	Co-advisor

Abstract

This thesis aims to study the cultural heritage of Tai Lue textiles in Pua District, Nan Province, and to manage the heritage by interpreting through a performance in which the community participates. The methods utilized in this study were library research, fieldwork, survey, observation, and in-depth interview to collect the cultural heritage from the major informants that are the community textile experts and the interviews with the three representative groups from the Tai Lue community in Pua District, Nan Province: 1) textile experts and their head, 2) community leaders and domestic government administrators and 3) cultural experts that were specifically selected. These provide opinions and suggestions towards the cultural heritage management of the community.

The results indicate that the knowledge of the cultural heritage of Tai Lue textiles in Pua District, Nan Province, can be categorized into 3 types: 1) ritual textiles, 2) household textiles and

3) costumes. They are valuable in terms of history, culture, esthetics and economy. Nowadays, the social-economic changes cause the cultural heritage to be nearly endangered. From the previously mentioned interviews, those representatives suggested the management of the cultural heritage in order to create the value awareness among people in the community by interpreting the cultural heritage of the community textiles through a performance. The community should participate in the performance “Wichittraphon Woranakhon Muang Pua” to select “Phasin Mad Kan” that is a textile uniquely produced by Tai Lue people in Pua District, Nan Province.

The content of the performance involved the preservation of the cultural heritage of the unique Tai Lue textiles from Sipsongpanna ancestors to Tai Lue people in Pua District. The authentic Tai Lue textiles were transformed to the textiles uniquely produced by “Mad Kan”(Ikat). For the choreography, the Neo Lanna Dance became the principle to create this contemporary performance according to the modern society. The local dance and the production of Phasin Madkan were applied as the dancing patterns equipped with the melody “So Pan Fai,” a local song of Nan Province. Also, in this performance, the Mad Kan textiles were utilized as the costume. The live and recorded performances were broadcast to people inside and outside the community through the media in order that people would comprehend the cultural heritage of Tai Lue textiles in Pua District, Nan Province.